

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение

«Кункурская средняя общеобразовательная школа имени Героя Социалистического Труда Пурбуева Дашидондок Цыденовича»

«Рассмотрено»

«Согласовано»

«Утверждаю»

на заседании ШМО

Заместитель директора по УВР
МБОУ "КСОШ им. Пурбуева
Д.Ц."

Директор МБОУ "КСОШ им. Пурбуева
Д.Ц."

МБОУ "КСОШ им. Пурбуева
Д.Ц."

_____/Амагаланова Ц.Д./

_____/Шойдокова Ж.Б./

Протокол №____

от «___» _____ 2020 г

«___» _____ 2020г

Приказ №____

от «___» _____ 2020 г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по буютскому языку

для 4 класса

село Кункур

населенный пункт

2020 - 2021

сроки реализации

2020

Пояснительная записка. Тайлбари бэшэг.

Рабочая программа начального общего образования по бурятскому языку для 4 класса разработана в соответствии с нормативно – правовой базой:

- Федеральный закон «Об образовании в РФ» от 29.12.2012 № 273-ФЗ, (ред. от 31.12.2014г., с изм. от 02.05.15) «Об образовании в РФ», (с изм. и доп. вступ. в силу с 31.03.2015г.);
- Федеральный государственный образовательный стандарт начального общего образования, утвержденный приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 06.10.2009 г. №373
- изменения ФГОС НОО от 26.11.2010 г. №1241
- изменения ФГОС НОО от 22.09.2011 г.2357
- изменения ФГОС НОО от 31.12.2015 г. 1576
- Примерная ООП НОО (одобрена решением федерального учебно-методического объединения по общему образованию (протокол от 08.04.2015 г. №1/15);
- Федеральный перечень учебников, рекомендуемых к использованию при реализации имеющих государственную аккредитацию образовательных программ начального общего, основного общего, среднего общего образования, утвержденный приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 31 марта 2014 г. N 253" (С изменениями на 26 января 2016 год), №249 от 18.05.2020.
- Постановление главного государственного санитарного врача российской федерации от 29.12.2010 года №189 г. Москва «Об утверждении СанПиН 2.4.2.2821-10 «Санитарно-эпидемиологические требования к условиям и организации обучения в общеобразовательных учреждениях»» (с изм. на 22.05.2019.)
- Квалификационная характеристика должностей работников образования от 26.08.2010 г. №761н утвержденный приказом Минздравсоцразвития Российской Федерации;
- Профессиональный стандарт педагога от 18.10.2013 г. №544 утвержденный приказом Минтруда России.
- ООП НОО МБОУ «Кункурская средняя общеобразовательная школа имени Пурбуева Дашидондок Цыденовича»
- Примерная программа начального общего образования УМК Дылыкова Р.С., Базаргуруева Т.Б., Дугарова Д.Б.. Ажалай дэбтэр 4 класс. Улан-Удэ: «Бэлиг».
- Положение о рабочей программе МБОУ «Кункурская средняя общеобразовательная школа имени Пурбуева Дашидондок Цыденовича»

Буряад хэлэн хургуулида гол шухала байдалда предметүүдэйн нэгэн болоно. Юундэб гэхэдэ:

1)хургуулида хурагшадые арадай ниитын байдалда аргагүй ехэ үүргэ дүүргэдэг хэлэндэ (аман болон бэшэмэл хэлэндэ) хургана;

2) хурагшад өөрынгөө түрэлхи хэлэн дээрэ арадайнгаа ниитын байдалтай, ажахытай, байгаалитай танилсана гээшэ. Түрэлхи хэлэн хурагшадай бэшэ предметүүдые үзэхэдэнь үндэһэ хуурины боложо үгэнэ. Тиимэһээ түрэлхи хэлээ хайн мэдэһэн хурагша ород, хари хэлэнүүдые бэлээр, гүнзэгыгөөр ойлгодог, шудалдаг гээшэ;

3) түрэлхи хэлэ үзэхэдөө хурагшадай ухаан бодол хүгжэдэг. Түрэлхи хэлэнэйнгээ фонетикэ, грамматика, орфографии (бэшэмэл хэлэн), орфоэпии (аман хэлэн), лексикэ, стилистикэ (үгын найруулга) үзэхэдөө хурагшад ухаан бодолоороо бодожо, логическа тобшололнуудые хэнэ. Өөрынгөө түрэлхи хэлэнэй онсо илгаануудые бэшэ хэлэнүүдтэй (илангаяа ород хэлэтэй) сасуулна, онсо илгаануудыень илгаруулна. Иигэжэ хурагшадай ухаан бодол саашадаа хүгжэнэ гээшэ;

4) түрэлхи хэлэн хурагшадаа хүмүүжүүлхэ гол зэмсэгынь болоно; тэдэнэр өөрынгөө түрэлхи хэлэн дээрэ буряад арадайнгаа түүхэ, уг гарбал, соёл, ёһо заншалнуудтай танилсажа, дуратай болоно, сэгнэжэ хурана. Энэ хэрэгтэ аргагүй ехэ үүргэ түрэлхи хэлэн дүүргэнэ гээшэ. Эхин хургуулида буряад хэлэ заалгын гол зорилгонь хадаа хурагшадые литературна хэлэнэй нормодо, аман болон бэшэгэй хэлэндэ үргэнөөр, мүн зүбөөр хурагшадаа хэлүүлжэ хургалга болоно.

Багша хурагшадаа литературна хэлэнэйнгээ гол түлэб фонетическэ болон синтаксическа онсо илгаануудые ехэнхидээ ойлгуулха ёһотой. Энэ ойлгоһон мэдэсэнүүдыень бодото байдал дээрэ хурагшадтаа хэрэглүүлжэ хургаха, зүбөөр, уран гоёор, найруулан уншуулжа, аман хэлээр хэрэглэгдэһэн гү, али бэшэгдэһэн юумээр удхын, логическа талаһаа зүбөөр зохёогдоһон бэе бэетэйгээ холбоотой, бэе бэеһээ дулдыдаһан юрын мэдүүлэлнүүдые зохёолгожо, хэлүүлжэ, бэшүүлжэ хургаха; орфографическа болон сэглэлтын гол түлэб дүримүүдые ойлгуулаад, зүбөөр, алдуугүйгөөр хурагшадые бэшүүлжэ хургаха; хурагшадайнгаа нютаг хэлэнүүдэй алдуунуудые уридшалан мэдэжэ абаад, бодото дээрэнь заһаха. Эхин хургуулиин багшанар иимэрхүү зорилгонуудые бээлүүлхээс оролдохо болоно.

Общая характеристика учебного предмета

Грамматика ба зүб бэшэлгэ

Аман харюунуудые сэгнэлгэ

хурагшадай аман харюу сэгнэхэдээ:

- ойлгож, абагч юумэн тухай найруулан хэлэхэн харюу удхаараа зүб, мэдэрэлтэй;
 - харюу хүсэд дүүрэн;
 - найруулгын удаа дараа, үг хэлэхнийг литературна байгалийн анхалда абагч ёготой.
 - а) грамматикын дүрм наймаар ойлгож, абагчанаа харуулангаа, тэрэнэ жэшээнүүдээр баталжа шададаг;
 - б) үг ба мэдүүлэлэй шүүлбэри зүбөөр өөрөө хэжэ шададаг, текст соогоо үзэхэн грамматическа дүрмөөр бэшэгдэхэн үгы олож шададаг;
 - в) багшын табиан бүх асуудалда хүсэд дүүрэнээр харюусадаг, хэлэлгэ соогоо нэгэшь алдуу гаргадаггүй байхадань табиа.
- хурагшадай мэдэс, шадабари, дадал сэгнэхэдэ, тэдэнэй хэшээл бүхэндэ дүүргэдэг упражнении, илангаяа шалгалтын хүдэлмэрийн дүн хараада абтаха болоно.

Место учебного предмета

Программа бэлүүлхын тулада 4-дхи класста нэгэдхи дунда хургуулийн хуралсалай түсэблэлгэдэ 2 час, жэл соо 68 час үгтэнэ.

Мүнөө үеын хуралсалай ябасада оруулагдажа байган федеральна стандарттай холбоотой. Тэрэн соо эхин классай багша бүхэн шадабари хүгжөөхэ тусхай программатай байха гээд эрилтэ табигдана.

- буряад хэлэндэ дуратайгаар хандалга, тэрэнэ шэнжэлхэ, шудалха эрмэлзэл хүгжөөлгэ;
- буряад хэлэнэй ашаар арадайнгаа соёл, заншал, түүхэ мэдэхэ болохо арга боломжо ололго;
- буряад хэлэ үзэлгыг үхибүүнэй наһанай болон хүгжэлтын шатануудта тааруугаар үнгэргэлгэ;
- метапредметнэ шэглэлтэй шадабари бүридхэлгэ.
- багшын уншажа үгэхэдэ, 50-70 үгтэй текстые алдуугүйгөөр, сэбэр гоёор бэшэхэ;
- үг багшнэй ээ-эй, ээ-өө аялгануудыг зүбөөр хэрэглэхэ;
- юумэнэй нэрэнүүдыг олоной тоодо зүбөөр хэрэглэхэ;

- тэмдэгтэй нэрэнүүдые хэлэлгэ соогоо зүбөөр хэрэглэхэ;
- мэдүүлэлнүүдэй һүүлдэ асууһан ба шангадхаһан тэмдэгүүдые зүбөөр табижа шадаха;
- интонации баримталан, мэдүүлэлнүүдые илгахэ;
- мэдүүлэл сооһоо шухала гэшүүдые оложо шадаха;
- багшын уншажа үгэһэн текстдэ түсэб өөрөө табяад (50-60 үгэтэй), һургалгын изложении бэшэхэ;
- багшын хэлэжэ үгэһэн темэдэ гү, али хараһан, дуулаһан юумэн тухайгаа богонихон сочинени бэшэжэ шададаг болохо.

Дүримөөр шалгагдахагүй үгэнүүд

Аляһан, амбар, базар, баллуур, баржыха, бишыхан, гулабхаа, гүрөөһэн, гүбээ, дальбараа, долёобор, жалжагы, жиихэ, жараахай, замбуулин, зомгоол, игаабари, лимбэ, мангир, мүнөөдэр, нарийхан, нийслэл, нягта, найрамдал, онгосо, ооһор, омоли, пүсхэгэр, сухари, сагаалган, тармуур, таабай, улаалзай, үбгэжөөл, үгэрсэ, хандагай, хаалишан, һархяаг, шиидам, шиираг, эрбээхэй, элжэгэн, ээрсэг, ээзгэй, юрөөл, юртэмсэ, ямаан.

Содержание

Буряад хэлэн

Оролто үгэ

Хоёрдохи класһаа эхилжэ буряад хэлэнэй грамматика ба бэшэгэй дүрим үзэгдэхэ болоно. Эхин классуудта грамматика ба бэшэгэй дүримүүдһээ эгээл хүнгэн мэдэсэнүүд оруулагданхай. Эхин классай һурагшад үгын фонетическэ бүридэлтэй, зарим хэлэлгын хубинуудтай ба тэдэнэй шухала формонуудтай, мэдэлүүлэй гэшүүдтэй, бэшэгэй дүримүүдтэй танилсаха болоно. һурагшадые үгын лексическэ удха шанартай, олон ондоо болон дүтэрхы удхатай үгэнүүдтэй практическаар танилсуулха. һурагшад грамматикын болон бэшэгэй дүримүүдтэй танилсажа, хэлэ шудалан үзэлгэдэ хабаатай арга хэрэгсэлнүүдые түрэл түрэлөөрнь илгажа ба тэдэнээ зэргэсүүлэн хаража үзэхэ, тобшолол гаргаха шадабаритай болохо зэргэтэй.

1.Абяан ба үзэгүүд.

Энэ бүлэгэй гол шухала ойлгосонуудыг, бэшэгэй дүримүүд соогоо гол шухалань түргэн ба удаан аялгануудыг, дифтонгнууд, йотированна аялгануудыг үгэ соо зүб хэрэглэжэ, бэшэжэ һуралга болоно. Энэ «Абяан ба үзэгүүд» гэхэн бүлэг соо хэлэгдэхэн арга хэрэгсэл ойлгуулхадаа, нютаг нютагай хэлэнэй диалектын илгаануудта тусгаар анхарал табигдажа, багша нютагай хэлэнэй онсо шэнжэнүүдыг хараадаа абажа, абьяан ба үзэгүүдыг үгэ соо зүбөөр үгүүлжэ, бэшэжэ, һуралгада тусгаар упражнени саг үргэлжэ дүүргүүлхэ болоно. Олонхи үгэнүүд хэлэгдэхэндээ адляар бэшэгдэдэг ха юм. Гэбэшье зарим абьяанууд үгүүлэгдээшэхэ ондоо үзэгөөр тэмдэглэгдэдэг бшуу. Жэшэнь, *адхана, худхана, набиша, тобишо, нягта, Цогто* г.м.үгэнүүдтэ *т, н, к* абьяан дуулдаашье хаань, тэдэнэй орондо *д, б, г* үзэгүүдыг бэшэнэбди. Үшөө тиихэдэ *тамга, эмгэн, арһан, нарһан, һалгай, тулга* г.м. үгэнүүдтэ *м, р, л* хашалгануудай хойно тодо бэшэ *а, о, э* аялгануудыг бэшэнэгүйбди.

2.Үгэ

Программа соо үгыг лексическэ ба грамматическа талаһаань хаража үзэхэ гэхэн эрилтэ табигдана. Лексикээр теоретическэ мэдээнүүдыг ойлгуулха гэхэн асуудал табигданагүй. Харин грамматикын ба орфографиин дүримүүдыг үзэхэ зуураа гансал практическа упражнелуудыг дүүргэхэ болоно.

Һурагшад үгэ гээшэ бодото байдалай элдэб юмэнүүдыг харуулһан элдэб удхатай байдаг, мэдүүлэл соо, илангаяа холбоотой хэлэлгэ соо ороходоо, бүри шэнэ удхатай болодог, ондо ондоогоор үгүүлэгдэдэг, үгэнүүд дүтэрхы гү, али тад ондоо удхатай байжа болодог гэхэн ойлгосо абаха болоно.

Үгын бүридэл гурбадахи класста үзэгдэхэ. Тиихэдэ һуури залагалта тухай ойлгуулаад, тэдэниие бэшэхэ дүримүүдтэйн танилсуулха. Үгын һуури соо тодо бэшэ түргэн аялгануудыг, үгын һүүлдэ тодо бэшэ ээ, эй аялгануудыг бэшэхэ дүримдэ анхарал табигдаха. Үгын үндэхэн ба суффикс тухай түрүүшын ойлгосо абаха болоно.

Хэлэлгын хубинууд тухай ойлгосонууд хоердохы классһаа эхилжэ үгтэнэ. Хэлэлгэ соогоо *Хэн? Юун? Юу хэнэб? Ямар?* г.м. асуудалда харюусаһан үгэнүүдыг оложо һуралга хадаа юумэ, шанар тэмдэг, үйлэ нэрлэхэн, үгэнүүдтэй танилсуулна.

Дурбэдэхы классай һурагшад хэлэлгын хубинуудай (юмэнэй нэрэ, тэмдэгэй нэрэ, үйлэ үгэ) бусад формонуудтай танилсаха. һурагшад юмэнэй нэрэнүүдыг падежнүүдтэ хубилгажа һураха. Падежнүүдыг асуудалаарнь илгаруулжа һураха. Падежэй залгалтануудтай танилсуулхадаа, дүримүүдыень ойлгуулаад, зүбөөр бэшүүлжэ һургаха. Юумэнэй нэрэ үзэлгэтэй хамта хойнонь дахуул үгэнүүдыг хэрэглэхэ дүршэлтэй болгохо. Дахуул үгэнүүдыг текст соогоо оложо, мэдүүлэлнүүдыг зохоходоо, юмэнэй нэрэнүүдэй хойно таараха дахуул үгэ хэрэглэжэ һураха болоно.

Бэшэ хэлэлгын хубинууд (тэмдэгэй, тогой, түлөөнэй) тон тобшохоноор ойлгуулагдаха. Эдэниие хэлэлгэ сооһоо оложо, аман ба бэшэмэл хэлэлгэдэ зүбөөр хэрэглэжэ хураха. Түлөөнэй нэрэхэ гансал нюурай түлөөнэй нэрэтэй танилсуулха.

Тус классай хурагшад глагол тухай 3-дахи класста ойлгоһоноо үргэдхэхэ болоно. Глаголой хуури ба залгалтын аялгануудые бэшэхэ дүрим дабтажа, саашань үйлэ үгын гурбан сагууд тухай ойлгуулха.

Дахуул үгэнүүд частицанууд, союзуудые эхин классуудта тусгаар үзэхэгүй.

3. Мэдүүлэл.

Эхин классудай хурагшад иимэ гурбан янзын мэдүүлэлнүүдые ойлгожо абаха: 1) мэдүүлэлэй янзанууд: юрэ хөөрөһэн, асууһан, шангадхаһан мэдүүлэлнүүд тухай; 2) мэдүүлэлэй гэшүүд тухай; 3) мэдүүлэл сохи үгэнүүдэй удхын холбоо тухай. Эдэ мэдээнүүдтэй хурагшад дүрбэн жэлэй туршада танилсаха болоно.

Грамматикаар ба зүб бэшэлгээр шалгалтын хүдэлмэрийн тоо багшын шалгаха хэрэгтэй болоһоор тодорхойлогдохо. Эндэ программын темын зарим асуудалнуудаар гү, али үзэжэ үнгэрһэн бүхы темээр хурагшадай мэдэсэ, шадабари, дадал шалгажа болохо. Четверть материалаар шалгалтын хүдэлмэри жэл соо дүрбэнһөө олон болонгүй, четверть бүрийн һүүлдэ (һүүлшын үдэрнүүдтэ орхингүй) хэжэ байха.

Дүн гаргалгын шалгалтын хүдэлмэридэ диктант, найруулга, зохеолго, грамматическа шүүлбэри ороно. Грамматическа шүүлбэри хүүлэхэдээ, орфограммануудые танижа абалга, үгын хуби, мэдүүлэлэй гэшүүдые тодорхойлолго, мэдүүлэл зохеолго, грамматическа тэмдэгээр үгэнүүдэй классификации хэлгэ гэхэ мэтэ даабари дүүргүүлжэ болохо.

3-4 класуудта шалгалтын хүдэлмэри 30-35 минута соо дүүргэһээр хараалагдана.

Диктант хадаа холбоо текстһээ, мүн ондо ондоо мэдүүлэлһээшье бүридэһэн байжа болохо. Словарна диктант гансал хургаха хүдэлмэри болгон, үзэжэ байһан бэшэгэй дүримэй тем бүхэндэ тааруулжа үгтэхэ.

Планируемые результаты освоения учебного курса

Буряад хэлээр шадабари (Предметные результаты):

- аялгануудай нугарал тухай ойлгосотой болохо
- ии, - ы, ээ- эй аялган үзэгүүдэй бэшэлгэ тухай мэдэхэ;
- үгын анхан хуурида б,л,м,н,р хашалгануудай удаа тодо бэшэ аялганай бэшэгдэхэ тухай;
- үгэнүүдэй бии бололго тухай, үгын бүридэл тухай суффикс , залгалта, анхан хуури, гараһан хуури;

- зөөлөн хууритай абтаһан үгэнүүдэй һүүлэй аялган үзэг бэшэхэ тухай;
- юумэнэй нэрын падежнуудые ба тэдэнэй удха, үүргэ мэдэхэ;
- дахуул үгын үүргэ, тэрэнэй бэшэлгэ мэдэхэ;
- тэмдэгэй нэрын мэдүүлэл соо дүүргэдэг үүргэ тухай;
- үйлэ үгын мэдүүлэл соо дүүргэдэг үүргэ тухай
- үйлэ үгын түхэлэй бии болоходо аялгануудые бэшэхэ тухай;
- үйлэ үгын сагууд : (мүнөө, үнгэрһэн, ерээдүй), тэдэнэй хэлэлгэ сохи үүргэ тухай;
- хуряангы ба дэлгэрэнгы мэдүүлэлнүүд тухай;
- бодомжолһон түхэлтэй текст тухай;
- текстээр фразеологизмууд, омонимууд тухай;
- хэрэгэй саарһа, бэшэг бэшэхэ тухай.

Үхибүүнэй өөрын хүгжэлтын дүнгүүд (личностные результаты):

- өөрынгөө сэдхэлэй байдал түрэл хэлэн дээрээ хэлэхэ;
- оршон тойронхи байгаалиин, тиихэдэ хажуудахи хүнүүдэйнгээ байдал ойлгохо, тэдээндэ өөрынгөө хандаса, хүнүүдые дэмжэһэнээ, тэдээндэ туһалһанаа түрэл хэлэн дээрэ харуулха;
- өөрынгөө хэлэ уран, баян, тодо, сэбэр болгохоео оролдохо;
- тоонтодоо, түрэл орондоо дуратай байһанаа, өөрынгөө хандаса харуулха;
- уншаха, харилсаха дуратай байха;
- бэшэхэ шадабаритай байха, буулгажа бэшэхэ, шагнажа абаад бэшэхэ, өөрөө зохион бэшэхэ;
- өөрынгөө сэдхэлэй байдал тухай, тиихэдэ үзэһэн юумэнүүд тухайгаа бэшэжэ (эссе жанрын түхэлоор) харуулха;
- түрэл хэлээ шуудалха эрмэлзэлтэй байха;

- өөрынгөө хэлэн ажал сэгнэжэ шадаха.

Бээе гуримшуулаад ябаха шадабари (регулятивные УУД):

- өөрөө хэшээлэй тема хэлэхэ, зорилгыень табиха;

- багшатаа сугтаа нуралсалай проблемнэ асуудал яаж шийдхэхэ тухайгаа хөөрэлдэн, тусхай түсэб табиха;

- өөрынгөө хэжэ байһан үйлэнүүдые түсэбэй, алгоритмын үйлэнүүдтэй тааруулха, зэргэсүүлхэ, тиин өөрынгөө ажалаа шалгаха, сэгнэхэ, зүб болгохо;

- өөрынгөө, ондоо хунуудэй, классайнгаа ажал тусхай критеринүүдээр шалгаха, хэр зэргэ шадабаритай болобиб гэжэ элирүүлжэ нураха, критеринүүдые зохоохо.

Оршон тойрониие шудалха шадабари (познавательные УУД):

- дамжуулагдаһан мэдээсэлнүүдэй янза ойлгохо, юун тухай хэлэгдэнэб, удхань ямар бэ;

- олон ондоо янзын уншалга хэрэглэхэ;

- ондо ондоо түхэлтэй текстнүүд (текст, схема, таблица, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо;

- үгөөр хэлэгдэһэн ойлгосо схемэ, таблица, модель болгохо, тиин һөөргэнь модель соо харуулаатай ойлгосо үгөөр хэлэхэ;

- анализ, синтез хэхэ;

- шалтагаан хойшолон хоерой хоорондох холбоо харуулха, тодоруулан зохион тогтоохо;

- бодомжолхо.

Харилсаха шадабари (коммуникативные УУД):

- хэлэлгын зорилгоһоо дулдылуулан өөрынгөө һанал бодол амин ба бэшэгэй хэлэн дээрэ харуулха;

- хэлэхэ, харилсаха зорилгоһоо үндэһэлэн, хэрэгтэй сагта монолог гү, али диалог хэрэглэжэ шадаха;

- өөрийнгөө ханал бодол, ханамжа хэлэжэ, баталжа шадаха;
- хүнүүдэй хэлэһые шагнаха, ойлгохо, тиин өөрийнгөө ханал бодол хубилгахаяа бэлэн байха;
- ажаябуулга эмхидхэхэдээ, хөөрэлдэжэ, хоорондоо хэлсэжэ, нэгэг ханал бодолдо ерэхэ;
- асуудалнууды табиха.

хуралсалай жэлэй һүүлдэ 4-дэхи классай хурагшад иимэ мэдэсэ ба дүршэлтэй болоһон байха:

- Аялганай тааралдал, хубарил ба нугаралые, үгын нуури ба залгалты, үндэһэн ба суффиксы, үзэһэн хэлэлгын хубинууды, мэдүүлэлэй шухала ба юрын гэшүүды.

хурагшад иимэ шадабаритай болохо:

Дүрбэдэхи классай хурагшад юрын гэшүүд (нэмэлтэ, элирхэйлэгшэ, ушарлагша) гэхэн терминүүдтэй танилсажа, мэдүүлэл сооһоо шухала ба юрын гэшүүды илгажа шадаха, нэгэ түрэл ба нэгэ түрэл бэшэ гэшүүды ойлгожо абаха. Бүхы дүрбэн классуудта үзэгдэһэн мэдүүлэлнүүды хурагшад хэлэлгэ ба бэшэлгэдээ хэрэглэжэ шадаха дүршэлтэй болохо ёһотой.

Шудалан үзэжэ байгаа грамматикын ба орфографиин дүримүүды үхибүүдэй ойлгодог, ханамжаяа тайлбарилжа, тобшолол хэжэ шададаг болохо гэхэн эрилтэ программа соо табигдана.

Хэлэлгын хубинууд

Хэлэлгын хубинууд: юумэнэй нэрэ, тэмдэгэй нэрэ, глагол, дахуул үгэнүүд.

Юумэнэй нэрэ. Юумэнэй нэрын удха шанар ба асуудалнууд. Юумэнэй нэрын нэгэнэй ба олоной тоо. Мэдүүлэл соо ондоо үгэнүүдтэй холболдожо, юумэнэй нэрын һүүл залгалтанууды абадаг тухай ойлгосо (асуудалнуудаар). Дахуул үгэнүүды зүбөөр хэрэглэхэ дадалтай бодолхо.

Түлөөнэй нэрэ.

Глагол. Глаголой удха шанар ба асуудалнууд. Глаголой нуури ба залгалта тухай юрэнхы ойлгосо үгэхэ. Мэдүүлэл соо глаголнууды зүбөөр хэрэглэжэ нураха. Адлирхуу ба харша удхатай үгэнүүд. Глаголнууды хэлэлгэ соо, бэшэлгэдэ хэрэглэжэ нураха. Морфологическа шүүлбэри хэхэ дадалтай болохо.

Тэмдэгэй нэрэ. Тэмдэгэй нэрын удха шанар ба асуудал. Тэмдэгэй нэрэнүүды хэлэлгэ соо, бэшэгтэ хэрэглэжэ нураха. Текст, шулэг сооноо тэмдэгэй нэрэнүүды оложо шадаха.

Тоогой нэрэ. Наречи.

Мэдүүлэл

Хоердохи класста үзэһэнөө дабалга. Юрэ хөөрөһэн, асууһан, шангадхаһан мэдүүлэлнүүд. Мэдүүлэлэй шухала гэшүүд : нэрлуулэгшэ ба хэлэгшэ гэхэн терминтэй танилсалга, мэдүүлэл сооноо илгажа нураха.

Мэдүүлэлэй юрын гэшүүд тухай юрэнхы ойлгосотой болохо. Удхаараа холбоотой паар угэнууды илгажа, үзэһэн грамматическа формонууды хэрэглэн, мэдүүлэл зохоожо, тэрэнээ дэлгэрэнгы болгохо шадабаритай болохо.

Синтаксическа шуулбэри хэхэ дадалтай болохо.

Үзэһэнөө дабалга.

Тематическа планировани

<i>№</i>	<i>Темэ</i>	<i>Саг</i>
	Хэлэлгын хуби – 18ч.	
1.	Мэдуулэл	1
2.	Мэдуулэлэй шухала, юрын гэшууд	3
3.	Абяан ба узэгууд	2
4.	Аялганай нугарал	1
5.	Удаан ээ-оо	2
6.	Угын буридел	1
7.	Угын нуури ба залгалта	1
8.	Угын анхан нуурида тодо бэшэ тургэн аялгануудые ба уенуудые бэшэлгэ	3
9.	Абтаһан угэнууд	3
10.	Зурагаар рассказ бэшэлгэ	1
	Юумэнэй нэрэнууд – 16ч.	
11.	Хэлэлгын хубинууд	1
12.	Юумэнэй нэрын падежнуудта хубилалга	4
13.	Зурагаар рассказ зохеолго	1
14.	Олоной тогой юумэнэй нэрэнуудэй зохилдол	1
15.	Падежэй залгалтануудые бэшэлгэ	8
16.	Дахуул угэнууд	1
	Тулоонэй нэрэ – 2ч.	
17.	Тулоонэй нэрэ	2
	Үйлэ үгэ – 10ч.	
18.	Глаголой сагууд	3
19.	Глаголой нюур харуулалга	2
20.	Глаголой хойно частицануудые бэшэлгэ	2
21.	Изложени	1
22.	Глагол. Дабталга	2
	Тэмдэгэй нэрэ – 4ч.	
23.	Тэмдэгэй нэрэ	3

24.	Изложени	1
	Тоогой нэрэ -3ч.	
25.	Тоогой нэрэ	2
26.	Зурагаар рассказ зохеолго	1
	Наречи – 5ч.	
27.	Наречи. Ушарлагша	5
	Мэдуулэл – 3ч.	
28.	Мэдуулэл. Грамматическа нуури	2
29.	Зурагаар рассказ зохеолго	1
	Дабталга- 4ч.	
30.	Мэдуулэлэй нэгэ түрэл гэшууд	3
31.	Изложени	1
	Хэлэлгэ – 5ч.	
32.	Хэлэлгын нюусанууд	5
	Итого	70

Литература

1. Буряад хэлэн 4 класс Р.С.Дылыкова, Т.Б.Базаргуруева, Д.Б.Дугарова. Улаан – Удэ «Бэлиг». 2012 он
2. Ажалай дэбтэр. 2010 он.

Багшын литература

1. Буряад хэлэн 4 класс Р.С.Дылыкова, Т.Б.Базаргуруева, Д.Б.Дугарова. Улаан – Удэ «Бэлиг». 2012 он
2. Буряад нургуулиин программанууд, 1-4 классуд. «Бэлиг». 1999 он
3. Диктантнуудай суглуулбари.
4. Тестнууд
5. Буряад хэлэнэй грамматикаар дабаринууд болон тайлбарилнууд. А.Б.Санжаева, Ж.Д.Намтаров. Улан – Удэ 2006 он